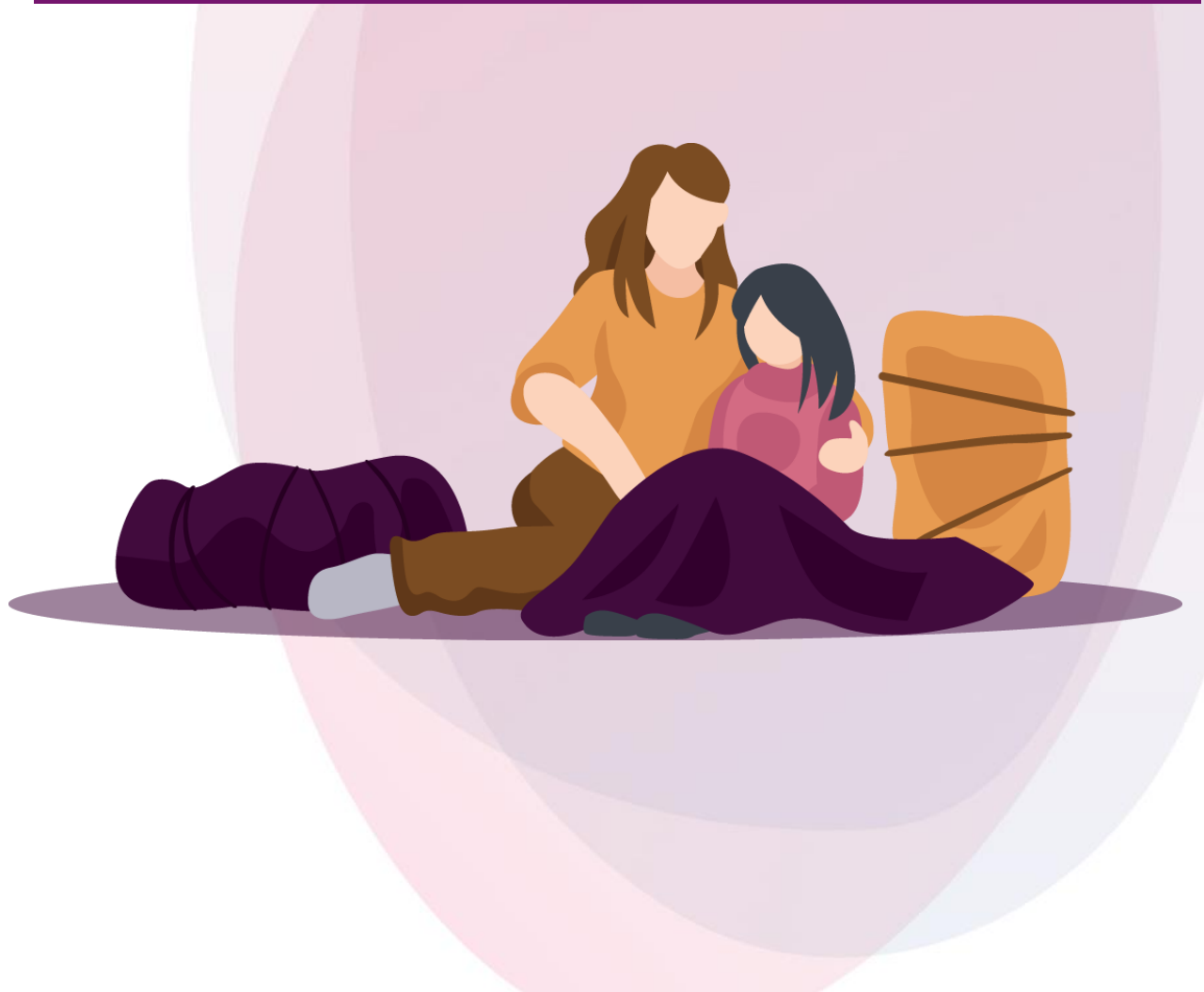

RAPORT DE CERCETARE

Analiza situației femeilor fără adăpost de
pe raza Capitalei

octombrie 2021

***"Voi ce-n lună zburați
Cu-ale noastre izbânzi
Nu uitați c-aveți frați
Pe planetă flămânzi.
Pâinea lor o mâncați
Printre stele zburând,
Voi degeaba zburați
Când cei subdezvoltați
Se târăsc pe pământ."***

(Pământul deocamdată, A.Păunescu)

SUMAR**CONTEXTUL GENERAL****1. OBIECTIVELE ȘI METODOLOGIA ANALIZEI****1.1. METODOLOGIA****1.2. LIMITELE CERCETĂRII****1.3. ASPECTE ETICE****2. ANALIZA DATELOR****3. SERVICII SOCIALE DISPONIBILE****4. SERVICII SOCIALE PROPUSE**

CONTEXTUL GENERAL

Categoria femeilor fără adăpost, deși printre cele mai vulnerabile categorii de persoane din spectrul asistenței sociale, pare a fi și categoria cea mai puțin vizibilă și cercetată. Un simplu “search” pe google, după sintagma “femei fără adăpost”, generează mai multe rezultate de online “dating” sau “matrimoniale” decât cercetări, știri sau reportaje despre viața acestor femei. Nici în ceea ce privește fenomenul general al persoanelor adulte fără adăpost nu există studii recente aprofundate, nici chiar în Municipiul București, în lipsa unor reglementări naționale de raportare și monitorizare, precum și a unor definiții general acceptate a “oamenilor străzii”. Datele disponibile la nivelul Direcției Generale de Asistență Socială arată un număr de aproximativ 1400 de oameni ai străzii în Capitală care nu își pot asigura un acoperiș deasupra capului, rămânând să doarmă pe străzile și băncile Bucureștiului, în creștere după sezonul rece pandemic 2020-2021.

În vederea cunoașterii mai aprofundate a “cine sunt” și care sunt nevoile acestor femei invizibile de pe agenda publică, **Direcția Generală de Asistență Socială a Municipiului București a întreprins o analiză a acestui fenomen social, bazată pe informațiile obținute de la femeile care au solicitat găzduire în centrele municipalității, în perioada ianuarie-iunie 2021.**

Deși vizibil mai puțin numeroase decât bărbații fără adăpost, această categorie socială tinde să crească, pe fondul adâncirii crizei economice și a pandemiei. Dacă în sezonul rece 2019-2020, la nivelul Direcției Generale de Asistență Socială a Municipiului București au primit servicii sociale 92 de femei, în sezonul rece 2020-2021, numărul acestora a crescut la 127 de persoane, iar monitorizările efectuate în stradă identifică 136 de femei care au nevoie de găzduire în sezonul rece 2021-2022.

1. OBIECTIVELE SI METODOLOGIA ANALIZEI

1.1. METODOLOGIA

Pentru a răspunde obiectivului stabilit, acela de a realiza o analiză a situației femeilor fără adăpost de pe raza Capitalei și de a propune, în baza acestei analize, servicii sociale pentru această categorie de persoane vulnerabile în cadrul viitoarei strategii municipale de dezvoltare a serviciilor sociale și a reducerii sărăciei, a fost utilizat un **mix de cercetare cantitativă și calitativă** care să asigure o perspectivă cât mai apropiată de adevăr a fenomenului.

Etapa 1 a constatat într-o **anchetă administrativă** la nivelul serviciilor publice de adăpostire și de urgență pentru persoane adulte fără adăpost din Municipiul București, respectiv au fost culese date de la Direcția Generală de Asistență Socială a Municipiului București și Direcțiile Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului de la nivelul sectoarelor, astfel:

- ✓ au fost colectate date de la femeile fără adăpost, beneficiare ale Centrului Integrat de Servicii Sociale pentru Adulți “Sf. Ioan”, Adăpostului temporar pentru femei “Filaret” și ale Centrului temporar Unirii, toate administrate de Primăria Capitalei, prin Direcția Generală de Asistență Socială a Municipiului București, în perioada noiembrie 2020-februarie 2021 (set de date 1, 118 de persoane)
- ✓ au fost colectate date despre femeile fără adăpost aflate în evidența echipelor de urgență ale DGASMB în anul 2020 și 2021 (set de date 2, 103 persoane)
- ✓ au fost suprapuse cele două seturi de date, pentru a vedea câte dintre femeile aflate pe stradă accesează adăposturile publice și câte refuză adăpostirea, rezultând două noi seturi de date: un set de date privind femeile care nu accesează serviciile de adăpostire aflate în coordonarea D.G.A.S.M.B. (set de date 3, 13 persoane) și un set de date cu toate femeile fără adăpost aflate în evidența D.G.A.S.M.B. (set de date 4, 131 persoane)
- ✓ au fost solicitate date pe același format folosit de DGASMB de la sectoarele Municipiului București, care organizează adăposturi de noapte și servicii de tip “echipă mobile”, ce efectuează monitorizări stradale. (set de date 5, 108 persoane).
- ✓ seturile de date 3 și 4 au fost suprapuse peste setul de date 5, eliminându-se suprapunerile și rezultând **un set complet de date privind totalul femeilor fără**

adăpost în evidența serviciilor publice de la nivelul Municipiului București (set de date 6), evidența totală a celor care accesează servicii publice de adăpostire (set de date 7), precum și a celor care refuză adăpostirea (set de date 8).

*Această primă etapă a vizat colectarea de date privind: nume și prenume, CNP, ultima adresă de domiciliu pentru femeile fără adăpost din perioada ianuarie 2020 - ianuarie 2021.

În total au fost identificate 136 persoane, beneficiari unici, femei care reclamă lipsa unei locuințe sau a unui acoperiș deasupra capului, care au fost găsite de echipele de urgențe pe stradă cel puțin o dată sau au solicitat servicii sociale specifice, aflate în evidență.

Etapa 2 s-a realizat printr-o **cercetare calitativă**, prin care au fost aplicate 50 de interviuri semi-structurate, 40 dintre ele fiind realizate cu beneficiarele serviciilor de adăpostire ale D.G.A.S.M.B. și alte 10, cu beneficiarele centrului de zi al Fundației Parada, prin interviu video. De asemenea, a fost realizat un focus grup cu specialiștii serviciilor sociale pentru femeile fără adăpost din cadrul D.G.A.S.M.B. (centre și echipe de urgență) și interviuri directe cu reprezentanți ai unor organizații neguvernamentale din domeniu: Armata Salvării, Fundația Parada, Asociația Carusel.

Etapa 3 o reprezintă **sondajul**, pe un eșantion de disponibilitate pentru 118 femei, la care echipa de cercetare a avut acces pentru o perioadă mai îndelungată (noiembrie 2020- septembrie 2021), fiind beneficiare ale diverselor servicii sociale ale D.G.A.S.M.B. (rezidențiale, de zi, de urgență) și cu care echipa de cercetare a putut stabili o relație de încredere pentru o evaluare cât mai corectă a nevoilor acestora. Pentru aceste beneficiare s-au analizat următorii parametri: calitatea de asigurat în sistemul asigurărilor de sănătate, patologiiile de care suferă - demonstrate cu acte medicale, tratamentele pe care le urmează, patologii nediagnosticate medical (din observație directă sau susținute de beneficiare fără acte medicale), anul de când se află pe stradă, motivul ajungerii în stradă, serviciile sociale de care au mai beneficiat, serviciile organizațiilor neguvernamentale de care au beneficiat, veniturile, serviciile sociale dorite sau necesare, dependența de substanțe și fumat, deținerea de acte de identitate, nivelul de studii, istoricul locurilor de muncă, accesul la rețele de socializare.

1.2 LIMITELE ANALIZEI

Ca orice alt demers de cercetare socială, această analiză are limitele sale, ținând cont de specificul grupului analizat și de capacitatea respondenților de a înțelege și de a oferi un răspuns cât mai aproape de realitate. De asemenea, echipele de cercetare au fost instruite să nu insiste asupra obținerii unui răspuns, dacă persoana în cauză vedește stânjeneli sau amintiri neplăcute legate de întrebările referitoare la trecutul persoanei și motivele ajungerii în stradă.

Efortul de analiză s-a concentrat pe statusul actual al femeilor care au dificultăți în a-și procura un acoperiș deasupra capului și care solicită adăpostire în serviciile sociale publice disponibile și care nu au resursele necesare nici pentru a găsi un adăpost temporar, fie el și insalubru sau ilegal, în comunități spontane, așa numitele “rough sleepers”. Rămâne ca, în cadrul altor metodologii de analiză și, în funcție de adaptarea legislației românești la realitatea din stradă (și a fondurilor disponibile), să se realizeze analize viitoare cu privire la toate femeile care fac parte din categoria persoane adulte fără adăpost, conform definițiilor europene de specialitate în vigoare.

Această analiză nu își propune să acopere exhaustiv problematica femeilor fără adăpost din București, ci să ofere un instrument util în procesul de planificare a serviciilor sociale la nivelul Capitalei, în următorii ani și a politicilor publice în acest domeniu. De asemenea, analiza va servi drept bază în formarea personalului D.G.A.S.M.B. cu atribuții în domeniul adăpostirii și asistenței femeilor adulte fără adăpost.

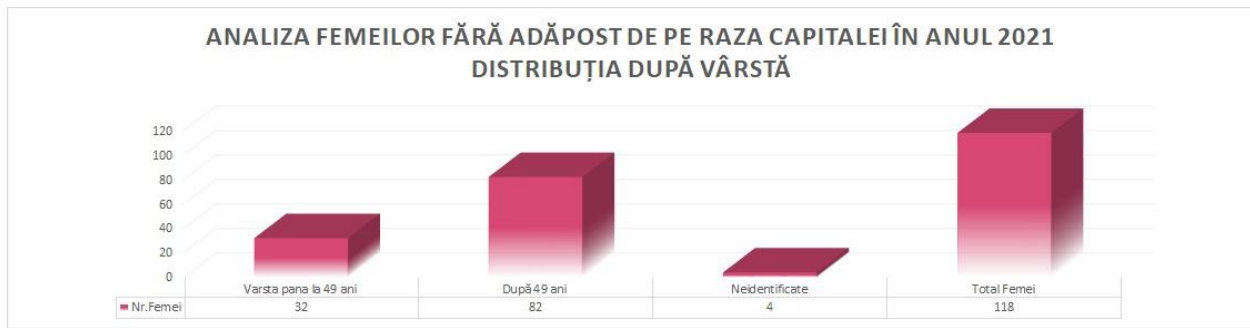
1.3 ASPECTE ETICE

Toate femeile fără adăpost care au participat la această analiză au fost informate și și-au dat consimțământul, atât pe datele obținute cât și pe fotografiile proprii, cu respectarea Regulamentului UE privind protecția persoanelor fizice și anume prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date. Toate instituțiile implicate dețin cod de operator de date cu caracter personal, în condițiile legii. Tuturor femeilor participante la cercetare li s-a asigurat confidențialitatea datelor personale și li s-a explicat scopul demersului de analiză.

2. ANALIZA DATELOR

Prelucrarea datelor colectate oferă o imagine asupra tipologiei femeilor cel mai des întâlnite pe stradă: **femeie, peste 49 de ani, aflată în situația de a rămâne pe stradă de 5 ani în urma problemelor familiale, cu 8 clase și fără continuitate pe piața muncii într-o formă legală, neasigurată din punct de vedere medical și cu o afecțiune psihică, fumătoare și a cărei nevoie esențială este de servicii medicale, văzute ca mijloc de a-și îmbunătăți situația și de a nu mai fi pe stradă.**

A. Vârsta femeilor fără adăpost

Primul aspect la care trebuie să ne uităm atunci când încercăm să adecvăm și să dezvoltăm serviciile sociale pentru femeile fără adăpost este vârsta acestora. 4 dintre femeile analizate nu au fost identificate, în ciuda eforturilor Poliției Naționale și ale Poliției Locale a Municipiului București, pentru că nu reușesc să ofere indicii despre anul nașterii sau nume reale, din cauza degradării stării lor mentale.

Graficul de mai sus folosește vârsta de 49 de ani ca an de graniță pentru instalarea menopauzei la femei, conform studiilor medicale, menopauză care aduce cu sine aspecte specifice femeilor aflate în această perioadă a vieții lor. Pentru femeile de peste 49 de ani, trebuie oferite servicii medicale suportive, iar pentru femeile sub 49 de ani, trebuie întărite eforturile de educație sexuală și servicii de sănătate a reproducerii. De asemenea, pentru femeile sub 49 de ani trebuie avute în vedere resurse care să permită punerea la dispoziție în adăposturi și la nivelul echipelor de urgență a materialelor igienico-sanitare necesare lunar. Cu cât o femeie, care este pe stradă, fără

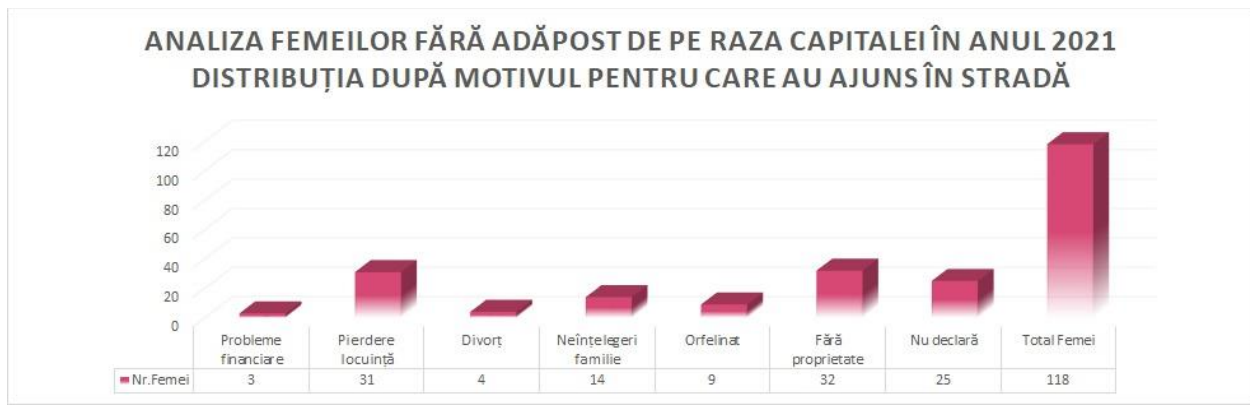
adăpost, înaintează în vârstă, cu atât șansele ca ea să reușească să acceadă un model de adăpostire, scad.

B. Anul de când se află pe stradă

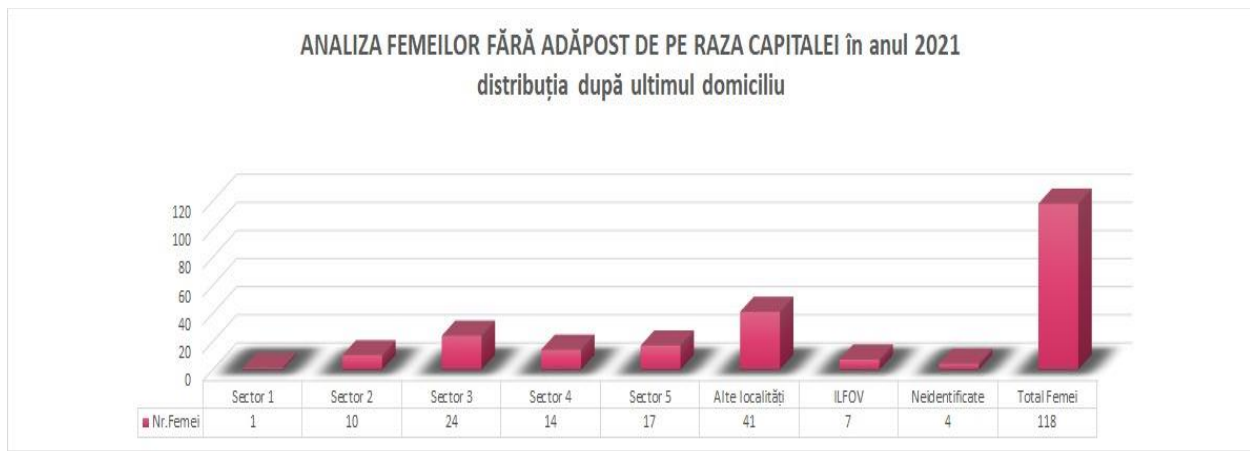
Studiile și cercetările întreprinse la nivel european pe această temă, relevă faptul că, cu cât o persoană petrece mai mult timp pe stradă, cu atât mai greu va fi să fie integrată social. Durata de timp petrecută pe stradă este proporțională cu degradarea stării de sănătate și cu o anumită rigiditate de acceptare a normelor sociale de conviețuire, în cadrul adăposturilor sau centrelor rezidențiale. În același timp, cu cât o persoană petrece mai mult timp pe stradă, până la o eventuală intervenție de asistență socială, cu atât mai scăzută va fi încrederea acelei persoane de a accepta sprijinul serviciilor de suport. Analiza situației femeilor aflate în adăposturile municipale arată un număr mare de femei (25) care au ajuns pe stradă în anul pandemiei 2020. Acest lucru conduce la concluzia că numărul persoanelor care își vor pierde locuința sau capacitatea de a-și asigura un adăpost în urma crizei economice din cauza COVID-19 va crește în următoarea perioadă.

C. Motivul ajungerii în stradă

Pentru multe femei dintre cele intervievate, motivul ajungerii în stradă este unul traumatizant, despre care nu doresc să vorbească. Trauma ajungerii în stradă este acompaniată, fie de un sentiment de autovinovăție, fie de agresivitate la adresa factorilor externi care au cauzat ajungerea în stradă. În multe cazuri, din cauza afecțiunilor psihice sau a vârstei, cauzele ajungerii în stradă nu pot fi foarte bine decelate de femeia în cauză. Graficul de mai sus respectă declarațiile femeilor la acest capitol, din perspectiva lor proprie. 52 dintre femei au avut o locuință cândva, în timp ce 41 nu au cunoscut confortul unei locuințe proprii. Surprinzător, doar 9 femei dintre cele aflate în adăposturile municipale provin din sistemul de protecție a copilului, însă acest lucru este corelat cu faptul că, odată ieșite din sistem, femeile nu mai accesează servicii de adăpostire de stat, ca urmare a traumelor din fostele orfelinate. Analiza calitativă a revelat faptul că multe dintre fetele și femeile care provin din sistemul de protecție a copilului preferă locuirea în case abandonate sau locuințe improvizate, în locul accesării serviciilor sociale.

D. Ultimul domiciliu

Dacă scădem cele 4 femei neidentificate despre care nu știm unde au avut ultimul domiciliu, observăm că 48 dintre femei provin din alte localități decât Capitala, iar 66 au fost rezidente la unia dintre sectoare, deci un procent de 42,10% dintre femei sunt din afara Bucureștiului. Cele mai multe femei din afara Capitalei provin din județul Ilfov. Deși au fost întreprinse corespondențe susținute cu D.G.A.S.P.C.-urile din județele de proveniență, pentru preluarea beneficiarelor proprii în serviciile sociale de la nivel local, răspunsul invariabil primit este că nu există locuri în serviciile rezidențiale pentru femeile fără adăpost care se găsesc pe raza Capitalei și că acestea nu pot fi preluate în sistemul județean de asistență socială. În anul 2020, o singură femeie a putut fi transferată în județul de origine, respectiv Mureș, iar în anul 2021, o singură femeie a putut fi reintegrată în familie, cu ajutorul autorităților din județul Dâmbovița. Motivele pentru care femeile din alte județe vin în Capitală sunt legate de slaba dezvoltare economică din județele lor care nu le permite supraviețuirea și vin aici în căutarea unui trai mai bun sau de aspecte legate de violența domestică suferită care le face să își dorească să fie cât mai departe de agresor. Lipsite de o rețea socială în București, fără rude și prieteni, nu reușesc să iasă din starea de precaritate și astfel ajung pe stradă și de aici, în centrele municipale.

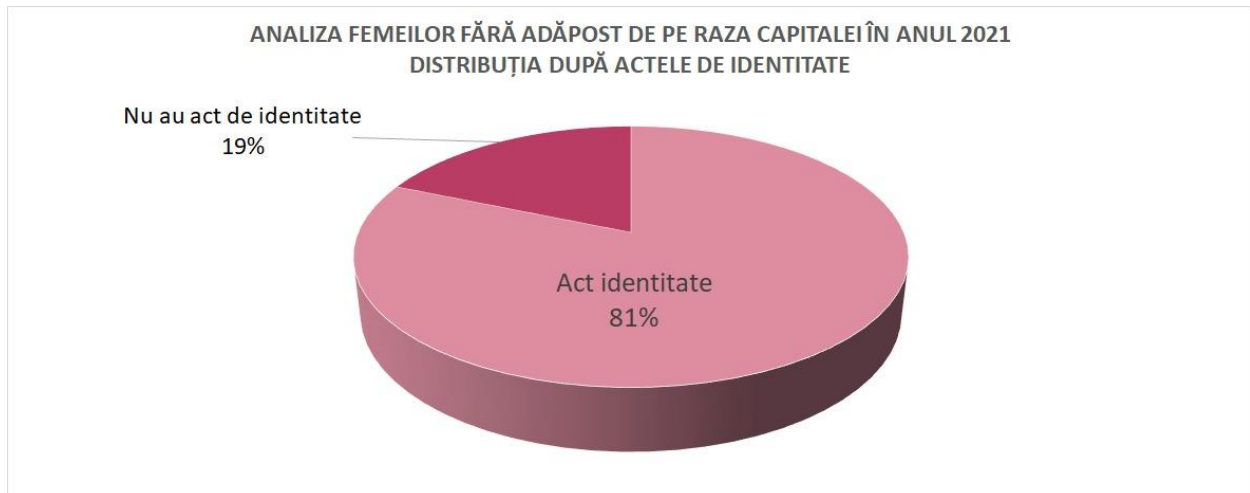
Incluzând femeile aflate în centrele Direcției Generale de Asistență Socială a Municipiului București, sectoarele Capitalei înregistrează următorul număr de femei în evidență:

Sector 1	Sector 2	Sector 3	Sector 4	Sector 5	Sector 6	Total sectoare
14	26	28	9	35	24	136

Numărul de femei ale străzii aflate în evidența serviciilor publice de asistență socială de sector nu este corespondent doar cu numărul locuitorilor din sectorul respectiv, dar și cu nivelul de dezvoltare economică al sectorului și al serviciilor sociale de monitorizare oferite pentru această categorie de persoane. Astfel, cel mai mic sector din București, dar și cel mai dezvoltat economic, respectiv sectorul 1, înregistrează cel mai mic număr de femei, în timp ce sectorul cu cele mai multe provocări sociale, tradițional, sectorul 5, înregistrează cel mai mare număr. Datele aflate în evidența sectorului 4 nu sunt neapărat relevante pentru analiză, dat fiind faptul că în momentul colectării datelor, acest sector nu mai avea un adăpost de urgență, acesta îndeplinind funcția de centru de carantină pentru municipiul București, femeile fără adăpost din sectorul 4 regăsiindu-se în serviciile D.G.A.S.M.B.

E. Acte de identitate

Una dintre principalele probleme ale femeilor fără adăpost este lipsa actelor de identitate. În lipsa acestora, ele nu pot accesa niciun fel de prestații sociale sau servicii medicale. Motivele pentru care nu mai au acte de identitate sunt: le-au pierdut în mod repetat, le-au fost furate sau au expirat. Motivele pentru care asistenții sociali au dificultăți în a le obține actele de identitate sunt: practica neunitară de la birourile de evidență a persoanelor de pe raza Capitalei, de la sector, și uneori în cadrul aceluiași sector, lipsa resurselor proprii de a se deplasa în județul de origine pentru a obține duplicate după certificatele de naștere, reticența secțiilor de poliție de a elibera cărți de identitate provizorii pentru cei din afara Capitalei, pe raza municipiului București. Unele femei acceptă ca actele lor de identitate să fie păstrate în siguranță la sediul adăposturilor sau la sediul diferitelor organizații de sprijin, în cadrul unor proceduri operaționale bine reglementate.

Femeile care dețin acte de identitate au, în mai mare măsură, cărți de identitate provizorii și nu cărți de identitate, pentru că acest document este cel ce se poate elibera unei persoane fără dovada domiciliului, în condițiile actualei legislații. Acest lucru creează neajunsuri, pentru că angajatorii se feresc să angajeze persoane cu carte de muncă provizorie, din cauza unor prejudecăți existente în societatea românească.

F. Nivelul de studii

Nivelul de studii al femeilor fără adăpost este important a fi luat în considerare în creionarea soluțiilor de reintegrare socială a celor care mai sunt la vârsta la care mai pot ocupa un loc de muncă. După cum se poate observa, predomină un nivel mediu de școlarizare, între 8-13 clase: 54 de femei. În cazul celor 45 de persoane marcate cu nu/nu declară, problemele de sănătate psihică împiedică aflarea unui răspuns coerent, neexistând documente școlare asupra femeilor care să indice eventualul nivel de școlarizare, însă, din observațiile directe ale lucrătorilor sociali, cel mai probabil, și la această categorie vorbim despre un nivel de școlarizare de maxim 8 clase. De asemenea, 4 dintre cele 5 femei cu studii superioare prezintă tulburări psihice care le împiedică să ocupe un loc de muncă adecvat pregătirii lor academice.

G. Istoricul locurilor de muncă

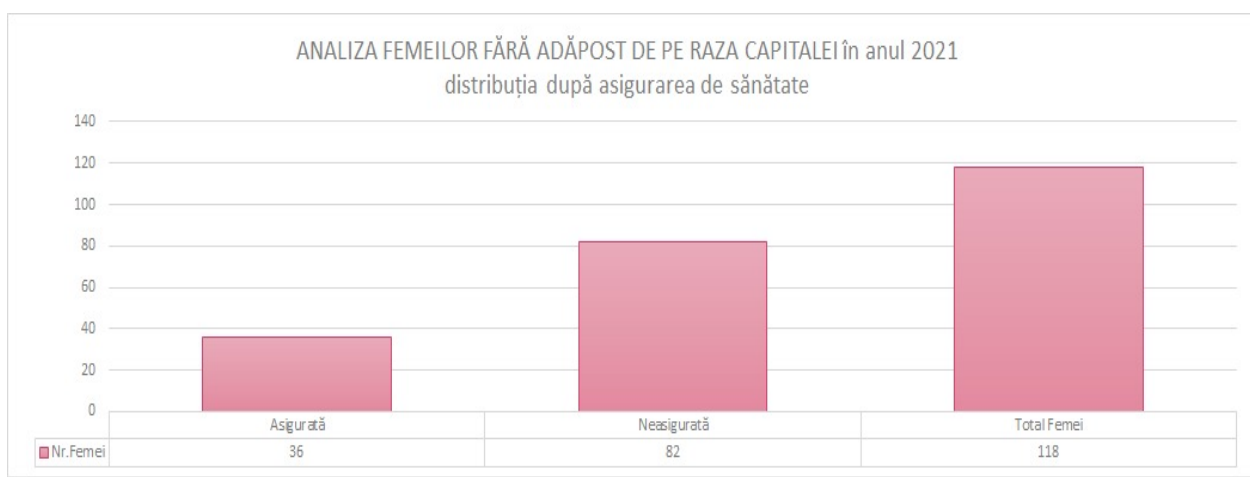

Doar 54 dintre cele 118 femei intervievate au deținut un loc de muncă, fie în condiții legale sau informal. Încrucișarea datelor arată că e mult mai probabil ca femeile peste 55 de ani, din centrele municipale, să fi avut un loc de muncă, de obicei slab calificate, decât femeile sub 55 de ani.

Dintre locurile de muncă ocupate de către femeile fără adăpost, amintim câteva exemple: gestionară la fabrica de napolitane timp de 33 de ani, bobinatoare timp de 23 de ani, femeie de serviciu fără carte de muncă timp de 12 ani, balotat fiare la ICM Berceni 7 ani, contabil timp de 36 de ani, muncitor la CAP timp de 3 ani, operator chimist timp de 26 de ani, tâmplar la ICRAL timp de 12 ani, factor poștal timp de 26 de ani, electronistă timp de 14 ani, educatoare timp de 15 ani, cofetar timp de 10 ani, sudor timp de 30 ani, țesătoare timp de 3 ani, profesor limba română. Aproape toate femeile care au lucrat ca femei de serviciu declară că nu au lucrat cu forme legale, ceea ce face imposibilă obținerea unei pensii. Acest lucru continuă să se perpetueze la nivelul femeilor adulte fără adăpost, cu sprijinul complice al sectorului privat, care angajează astfel de femei, la negru, pentru curățenie, în scări de bloc sau în piețe sau magazine de cartier. Pentru femeile străzii, acest lucru este văzut ca unică oportunitate de a obține venituri și în lipsa unei alternative asistate, acceptă astfel de condiții, fără a fi conștiente de implicațiile muncii la negru. Nu este mai puțin adevărat faptul că eforturile de reintegrare socio-profesională ale femeilor străzii se lovesc de lipsa unor abilități sociale ale acestora, și anumele, acelea de a menține un orar de muncă, o igienă corespunzătoare, o normă de conduită specifică raporturilor de muncă, ceea ce face aproape imposibilă angajarea lor în afara unui mediu profesional de inserție socială.

Două femei fără adăpost ocupă un loc de muncă în prezent, legal, cu salarii de 1650 și respectiv 1700 lei.

F. Acces la servicii de sănătate

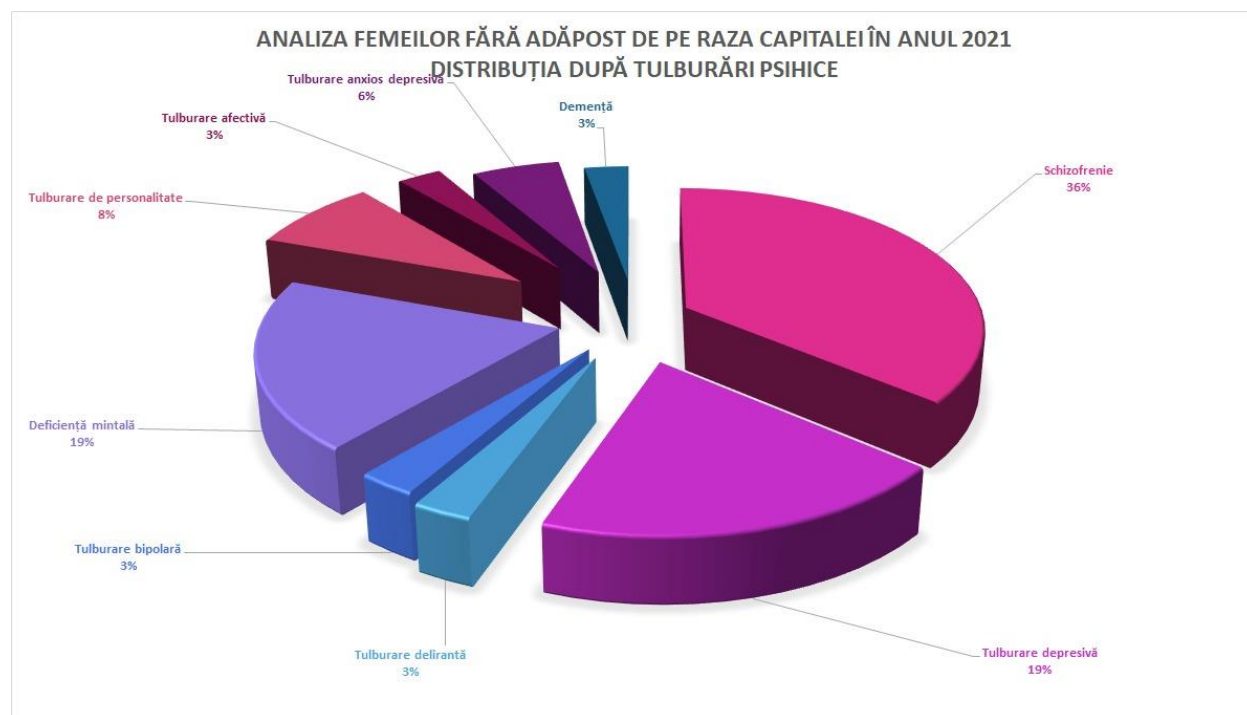

Accesul femeilor fără adăpost la servicii de sănătate este grav marcat de lipsa asigurărilor de sănătate, doar 36 dintre femei având calitatea de asigurat, în baza pensiei sau venitului minim garantat, ori certificatului de handicap. Deși în centrele municipale este asigurată o asistență primară prin asistente medicale, iar în Complexul Integrat de servicii Sociale pentru Adulți „Sf. Ioan” și în cadrul Adăpostului Temporar pentru Femei „Filaret” sunt încheiate contracte cu un medic chirurg și doi medici psihiatri, nevoia de servicii medicale în cadrul intraspitalicesc sau ambulatoriu apare pe primul loc în detalierea dorințelor femeilor fără adăpost (detalii mai jos). Ca și observație directă, femeile fără adăpost au în proporție mult mai scăzută decât bărbații, TBC sau sunt mai puțin predispuse la această afecțiune, fapt rezultat în urma testărilor repetate din cadrul adăposturilor municipale. De asemenea, femeile fără adăpost au avut o reticență mai mare decât bărbații în a le fi administrat vaccinul anti-covid.

Femeile fără adăpost au o plajă largă de afecțiuni medicale, unele documentate și pentru care urmează un tratament, dar și multe afecțiuni neinvestigate și, respectiv, netratate corespunzător:

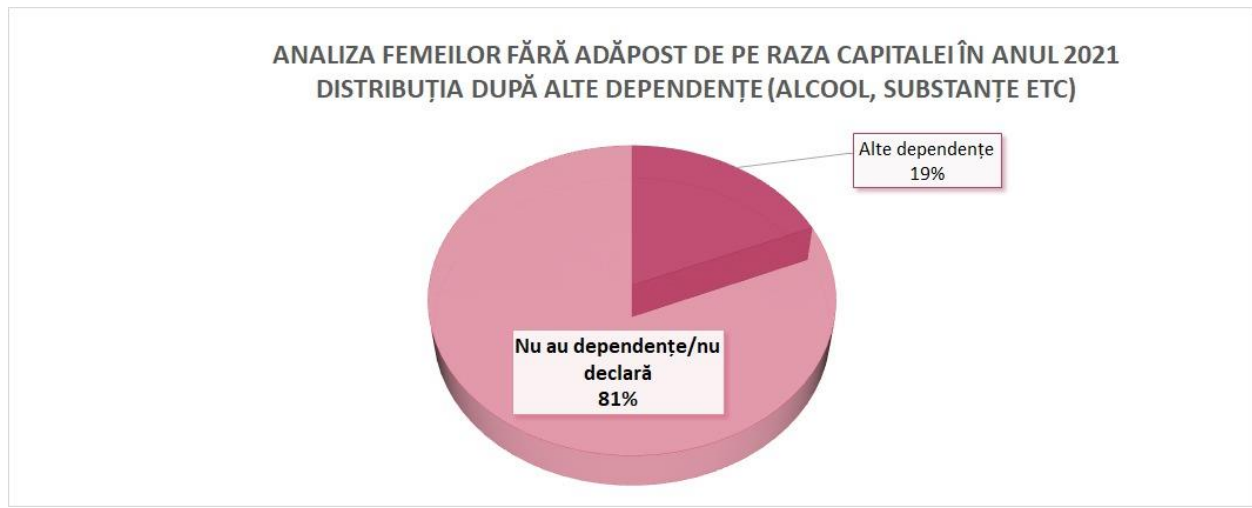

În cele mai multe cazuri, femeile fără adăpost spun că suferă de dureri “de spate”, neagă afecțiunile ginecologice și nu și-au făcut consult oftalmologic în ultimii 10 ani. Femeia cu HIV/SIDA are un tratament prescris pe care îl urmează, în funcție de disponibilitatea acestor tratamente la nivelul unităților de boli infecțioase.

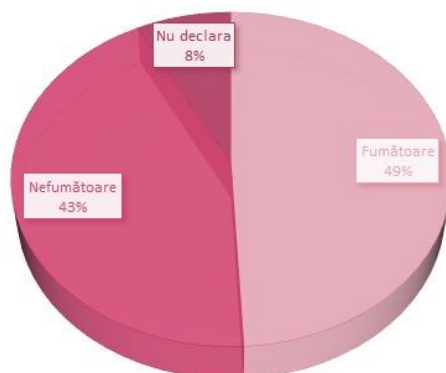
G. Dependența de substanțe și fumat

Numărul femeilor fără adăpost cu dependențe este mic, însă este explicat de faptul că în centrele municipale, regulile nu permit consumul în centru sau accesarea serviciilor sub influența substanțelor, astfel încât acest indicator nu poate fi relevant. Din evidența echipei de urgență a DGASMB, cele 13 femei care refuză constant adăpostirea sunt dependente de astfel de substanțe (aurolac, alcool, droguri așa zis legale).

În schimb, 49% dintre femei sunt fumătoare. Acest lucru este relevant pentru lucrătorii din serviciile sociale pentru că, în absența fondurilor pentru procurarea de țigări este foarte dificil să se lucreze cu aceste femei. Acestea vor prefera părăsirea centrului pentru a-și procura țigări în detrimentul sesiunilor de asistență psihologică și socială. De asemenea, una dintre marile probleme de la nivelul centrelor pentru persoane adulte fără adăpost este urmărirea respectării regulilor de a nu se fuma în incinta centrului.

ANALIZA FEMEILOR FĂRĂ ADĂPOST DE PE RAZA CAPITALEI ÎN ANUL 2021
DISTRIBUȚIA DUPĂ VICII (FUMAT)

Beneficiară a Adăpostului Temporar "Filaret în timpul procesului de producție a țigaretelor din resturi

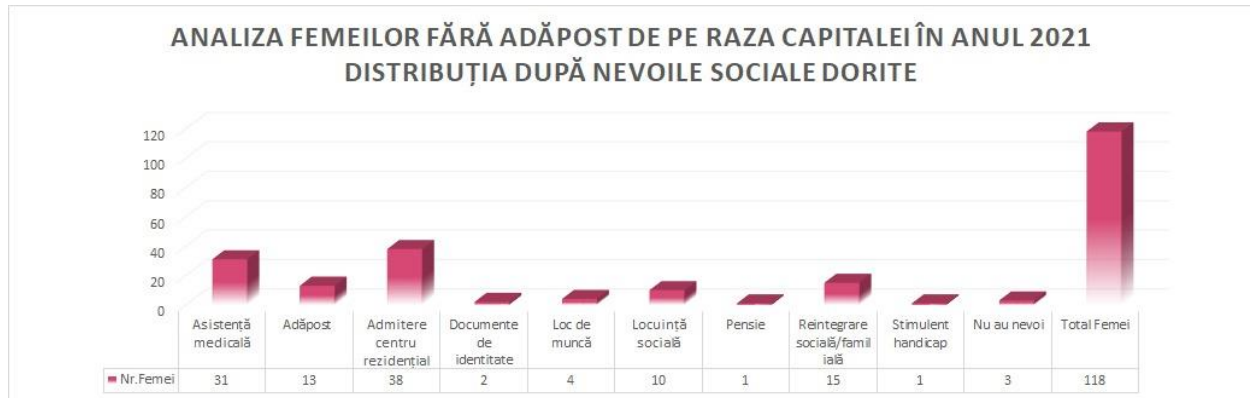
H. Serviciile sociale accesate

Femeile fără adăpost declară că, în afara centrului în care se află, la momentul interviului, au mai accesat și alte adăposturi sau servicii sociale. Puține femei declară că au accesat serviciile de cantină socială sau policlinică socială.

J. Nevoile sociale exprimate de femeile fără adăpost

Analiza nevoilor exprimate de femeile fără adăpost relevă o nouă direcție pe care dezvoltarea serviciilor sociale pentru această categorie de femei trebuie să o ia. În paralel cu creșterea adresabilității locuințelor sociale, eforturile ar trebui îndreptate spre dezvoltarea de servicii de tip permanent, cu o importantă componentă medicală. De asemenea, trebuie observat faptul că există o corelație între vârsta femeilor fără adăpost, prezente în centrele municipale, respectiv înaintată, starea lor de sănătate, respectiv, nesatisfăcătoare și dorința de a ocupa un loc de muncă sau a menține o locuință. Femeile din adăposturi sunt, din păcate, prea înaintate în vârstă și mult prea bolnave pentru ca programele de inserție profesională să funcționeze, în ciuda dezideratului declarat al entităților, cu responsabilități în domeniu, de a "salva femeile străzii prin găsirea unui loc de muncă". Acesta este un discurs mai puțin aplicabil realităților de pe stradă.

Indicatorul de nevoie socială, respectiv cel de "reintegrare socială/familială" exprimă dorința femeilor fără adăpost de a se reîntoarce în sânul familiilor din care au fost izgonite și de a fi repuse în situația anterioară ajungerii pe stradă. Într-un număr foarte mare, femeile ar accesa un centru rezidențial permanent, însă, în practică, ar dori să beneficieze și de regimul mai deschis al adăposturilor. *Să nu uităm că în perioada de pandemie, centrele rezidențiale sunt cumva închise, beneficiarii nu pot ieși așa cum o fac beneficiarii centrelor pentru oamenii străzii.* O altă ezitare a femeilor fără adăpost de a merge într-un centru rezidențial este legată de faptul că în aceste centre ar trebuie să plătească un procent din veniturile pe care le au (pensii) sau ar pierde indemnizațiile de handicap, preferând serviciile de adăpostire, care sunt gratuite. Surprinzător de mic este numărul de femei care declară că doresc o locuință socială, însă acest lucru este corelat cu înțelegerea faptului că auto-gospodărirea într-o locuință înseamnă să dețină un minim de resurse pe care nu îl au. De asemenea, femeile care declară că nu au niciun fel de nevoi sunt cele care suferă de tulburări grave psihice.

K. Accesul la rețele sociale

Experiența asistenților sociali din centrele municipale a relevat necesitatea de a ști care este gradul de accesare a rețelelor sociale de către femeile fără adăpost și, dacă există un interes în acest domeniu, care este, până la urmă, legat de capacitatea de a dezvolta abilități digitale. 15% dintre femeile fără adăpost activează pe o rețea socială (doar o persoană are cont de Tik Tok, trei persoane cont de Instagram, majoritatea preferând Facebook).

3. SERVICII SOCIALE DISPONIBILE

Deși până la acest moment, în Capitală nu a existat o hartă comprehensivă a serviciilor sociale disponibile pentru femeile fără adăpost, care să cuprindă toate serviciile pe care acestea le pot accesa, cât și condițiile de acces, modul de comunicare informal între persoanele adulte fără adăpost pare că funcționează în Municipiul București. Oamenii străzii cunosc, într-o mai mare măsură, serviciile disponibile pentru ei, deși nu le accesează pe toate, decât mulți dintre lucrătorii sociali sau “policy makers”. Înțelegerea acestui mod de operare a circuitului informației va permite autorităților locale să folosească aceste mijloace de comunicare și să își adecveze propunerile de servicii sociale.

Pentru a creiona harta serviciilor sociale, oamenii străzii au fost întrebați, deopotrivă femei și bărbați, ce servicii cunosc și accesează, nivelul de detalii privind orele de funcționare și condițiile de accesare, aflându-se la un grad mare de acuratețe. Aceste informații au fost compilate cu lista serviciilor sociale licențiate (din păcate, prea puține servicii sunt licențiate) și au fost contactați furnizorii de servicii indicați pentru a li se cere acordul cu privire la diseminarea informațiilor despre serviciile oferite. Cu doar două excepții, toți furnizorii de servicii sociale pentru oamenii străzii au fost de acord să fie menționați în harta serviciilor sociale. Această hartă este dinamică, putând suferi modificări, în funcție de context.

Astfel, putem observa că toate serviciile de tip adăpost de urgență se află organizate la nivelul direcțiilor de asistență socială publice, neexistând niciun adăpost privat. Pe de o

parte, acest lucru se întâmplă din cauza costurilor ridicate de operare ale unor astfel de adăposturi, și pe de altă parte, constrângerilor legislative impuse de standardele minime obligatorii pentru adăpostul de noapte. Mai mult, serviciile de zi, sunt, cu doar două excepții, reprezentate de serviciile de tip duș ale DGASMB, dezvoltate de către sectorul privat, în forme mai mult sau mai puțin formalizate.

4. SERVICII SOCIALE PROPUSE

Pentru a evalua nevoia de servicii sociale destinate femeilor fără adăpost și care să fie incluse în proiectul viitoarei Strategii de dezvoltare a serviciilor sociale și de reducere a sărăciei în Municipiul București, pentru perioada 2022-2026, am rugat și reprezentanții organizațiilor neguvernamentale din domeniu să ne împărtășească viziunea lor, fiind clar faptul că, fără un parteneriat public - privat viabil, dezideratul reducerii numărului de femei care locuiesc pe stradă pare foarte îndepărtat. Astfel, o posibilă listă de servicii necesare adresate categoriei de persoane adulte fără adăpost femei sunt:

1. Crearea unui sistem unitar de identificare și clasificare a femeilor fără adăpost.
2. Crearea de servicii de zi în fiecare sector al Capitalei, cu posibilități de igienizare corporală și produse de igienă specifice femeilor.
3. Intervenție socială stradală adaptată pentru supraviețuire și individualizată.
4. Dezvoltarea de adăposturi cu un număr suficient de locuri în fiecare sector al Capitalei.
5. Crearea de centre rezidențiale specifice, cu o importantă componentă medicalizată pentru persoanele care trăiesc pe stradă și suferă de boli cronice, mai ales boli psihice.
6. Acces sporit la servicii medicale, în special ginecologice și de planificare familială.
7. Crearea de mecanisme locale pentru obținerea calității de asigurat în sistemul asigurărilor de sănătate.
8. Uniformizarea practicilor pentru obținerea actelor de identitate.
9. Crearea de centre de asistență juridică gratuită.
10. Serviciu specializat pentru identificarea și prevenirea prostituției și traficului de ființe umane.
11. Acces facil în programele de educație de tip “a doua șansă”.

12. Crearea unei rețele de întreprinderi sociale de inserție.
13. Acces sporit la locuințe sociale pentru femei cu și fără copii.
14. Parteneriate locale cu bisericile.
15. Campanii de conștientizare și informare a populației cu privire la serviciile existente.

Femei pentru femei - considerații ale autorilor analizei

"Atunci când lucrezi cu femei fără adăpost, înțelegi rapid că devii familia lor, iar Centrul este, pentru ele, ACASĂ. Mărturie stau momentele în care îți cer ajutor și camerele primitoare, decorate cu povești în imagini, flori și cărți. Toate acestea contribuie la reclădirea vieții și recăpătarea demnității.", **Amalia TRANDAFIR, psiholog, coordonator al Adăpostului temporar pentru Femei, FILARET**

"Stând de vorbă cu femeile adulte fără adăpost, constăți că au ales viața în stradă, ca urmare a conflictelor familiale și abuzurilor repetate la care acestea au fost supuse.

Pe lângă acestea, educația deficitară și lipsa unor modele comportamentale legate de întreținerea relațiilor interumane le-au făcut să își piardă abilitățile de gestionare a unei vieți independente și capacitatea de a-și stabili obiective pe termen mediu și lung.

Deși toate spun că își doresc un adăpost și un loc de muncă stabil, constăți, ca asistent social, că nevoia lor cea mai mare este aceea de stabilitate și susținere emoțională." **Roxana MARIN, șef Serviciu Incluziune Socială**

"Consider că OMUL trebuie privit ca ființă complexă, care, pe lângă nevoile de bază are și aspirații înalte, de aceea este necesară o abordare de tip holistic.

Se pare că lucrurile rele se întâmplă atunci când oamenii buni nu fac nimic, de aceea este necesar ca noi toți, cei care am fost binecuvântați de soartă, să ne aplecam și spre rezolvarea problemelor semenilor noștri mai puțin norocoși.", **Liliana Boidache, șef birou în cadrul Centrului de zi pentru integrare/reintegrare socială găzduit de Complexul Integrat de Servicii Sociale pentru Adulți "Sf. Ioan"**

Colectivul de analiză din cadrul D.G.A.S.M.B.

Culegere date: Amalia Trandafir, Liliana Boidache, Radu Cata, Ruxandra Stroe, Mihai Iacoboia

Prelucrare date: Erika Buchler

Supervizare: Roxana Marin

Coordonare: Mirela Nacu, Iuliana Cristea